

OMÓWIENIA

Natalie Klein, *Dispute settlement in the UN Convention on the Law of Sea. Cambridge Studies in International and Comparative*, Cambridge University Press 2005, ss. 418.

Autorka książki, dr Natalie Klein, jest wykładowcą na Macquarie University w Sydney. Poprzednio zajmowała się problematyką międzynarodowych sporów i arbitrażem. Była doradcą rządu Erytrei w sporze tego kraju z Jemenem o granicę morską – rozstrzyganym w trybie postępowania arbitrażowego, a także w sporze Erytrei z Etiopią – również w kwestii sporu o granice morskie. Udzielała się także jako konsultantka w *Codification Division of the Office of Legal Affairs ONZ*.

Konwencja NZ o prawie morza z 1982 r., regulująca w bardzo szerokim zakresie użytkowanie zasobów morskich, tworzy oryginalny w swych założeniach i przyjętych rozwiązaniach normatywnych unikalny w prawie międzynarodowym system regulowania sporów międzynarodowych na morzu. Autorka podjęła się w swej obszernej monografii zbadania zagadnienia, dlaczego przyjęty w swej konwencji mechanizm przymusowego rozstrzygnięcia sporów w określonych sytuacjach był niezbędny na gruncie regulacji w niej ukształtowanych. Rola omawianego systemu została w tej monografii ukazana w ścisłych relacjach z wieloma przepisami materialnymi, a nie tylko w wymiarze czysto proceduralnym. Autorka słusznie zauważa, że wejście w życie w 1994 r. Konwencji z Montego Bay zaznacza także wyraźnie rolę trybunałów w rozstrzyganiu sporów międzynarodowych, co może być oznaką pewnej tendencji w obecnych stosunkach międzynarodowych, aby polegać bardziej na rządach prawa, niż ulegać naciskom natury politycznej czy ekonomicznej (s. 24). Autorka zauważa, że rozwiązania przyjęte w tej konwencji w przedmiocie sporów są wyrazem ważnego etapu rozwoju prawa międzynarodowego w tym zakresie, od czasu uchwalenia Karty Narodów Zjednoczonych i Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.

Struktura treści książki jest przejrzysta, adekwatnie skomponowana do jej głównych tez i wątków towarzyszących. Dołączono wykazy umów i innych regulacji prawnomiędzynarodowych, kazusów, wybór bibliografii oraz indeks. W czterech rozdziałach, poprzedzonych wstępem i zakończonych podsumowaniem głównych tez rozważań, kolejno przedstawiono: procedury rozwiązywania sporów przyjęte w Konwencji NZ z 1982 r.; ograniczenia

w stosowaniu procedur przymusowych kończących się decyzjami wiążącymi strony sporu (co dotyczy wolności żeglugi morskiej i powietrznej, układania podmorskich kabli i rurociągów, ochrony i zachowania środowiska morskiego, rybołówstwa i morskich badań naukowych); procedury i zasady „opcyjnych wyjątków” stosowania przymusowych procedur kończących się wiążącymi decyzjami (delimitacja obszarów morskich, spory o tytuł historyczny, użycie siły, działania militarne, przymusowe stosowanie); zagadnienia rozwiązywania sporów dotyczących górnictwa „głębokiego dna morskiego”. Nadal są także stosowane tradycyjne formy rozstrzygania sporów morskich, bowiem nie wszystkie państwa są stronami Konwencji NZ o prawie morza z 1982 r. Autorka wskazuje również, że nie należy obecnie przeceniać roli tej konwencji, jeśli weźmiemy pod uwagę wnioski płynące z praktyki rozwiązywania sporów i ich zastosowanie w procesie tworzenia prawa międzynarodowego, bowiem jest ono nadal ograniczone.

M.H. Koziński, *Kodeks morski. Konwencje międzynarodowe i akty wykonawcze*, Fundacja Rozwoju Akademii Morskiej w Gdyni, Gdynia 2005, ss. 481.

Opracowanie zawiera krótki komentarz do ustawy z 18 września 2001 r. – Kodeks morski. Autor skupia się przede wszystkim na analizie materiału normatywnego, eksponując trzy nowelizacje nowego k.m. i obszerny pakiet aktów wykonawczych. Analiza prawna obejmuje zwłaszcza nowe instytucje prawa morskiego. Na uwagę zasługuje m.in. prezentacja problematyki rejestracji statków morskich pod polską banderą.

Zasadniczą część książki stanowi tekst kodeksu morskiego, zawierający wszystkie dotychczasowe zmiany. Pracę uzupełniają sześć umów międzynarodowych integralnie powiązanych z k.m. poprzez system odesłań, jak również pełne teksty związanych z prezentowaną ustawą rozporządzeń wykonawczych. W tym nowym wydawnictwie w jednym tomie zebrano cały zestaw obowiązujących przepisów z zakresu morskiego prawa cywilnego.

Książka może być przydatna zarówno dla studentów prawa morskiego, jak i praktyków.